Farkas László

Baranyi Gyula, a néma levente az Új Írás élén

Hatvannégyben, a triumvirátus megszüntetése után őt küldték a pártközpontból rendet teremteni a renitens Új Íráshoz. Így ő lett a lap első főszerkesztője. –Kígyót melengettek a keblükön: ugyanolyan „fegyelmezetlen" volt, mint elődei. (Kassák Lajos képeit közölte!!!) Négy évig tartották.

Hát néma nem volt, de nagyon szűkszavú. Odaadtuk a kéziratokat, egyszavas elemzései voltak. Annyit mondott rá: „fasza", vagy hogy: „szar". Pedig nagyon okos, művelt fő volt, csak ritkán csillogtatta a tudását. Előbb diplomataként szolgált, majd a külügyminisztériumban. Szépen fordította oroszból Ajtmatovot, ószláv szófejtésekkel örvendeztetett meg bennünket. Szerettük, becsültük.

Együtt ebédelt velem a Hungária Kávéház karzatán, a két forint tíz filléres menüt a Lapkiadó jóvoltából. Ilyenkor szívesen mesélt, s jó volt hallgatni. Egyszer például azt mondta el hosszan, hogyan szedte szét az erdőben, s tisztogatta, javítgatta kismotorját. Ezzel járt be a szerkesztőségbe Budáról, odaláncolta a Bástya mozi előtti vasoszlophoz. Mesélte azt is, hogyan tolmácsolt 56-ban az oroszoknak.

Együtt utaztunk Moszkvába testvérlapunkhoz, a Junosztyhoz. Borisz Polevoj, a híres író volt a főszerkesztő, szívélyesen fogadott bennünket, Ballantine's viszkivel. Tolmács se kellett, anyanyelvi szinten beszélgettek. Nekem egy-egy szót fordított a tolmács. Kérdezte a *glavnüj redaktor*, hány példányban nyomják az Új Írást. Gyula büszkén mondta, most emelkedett hatezerre. Az öreg hümmögött, *kraszívaja*. Az ő lapja kétmillió példányos.

Faggatta Gyulát, járt-e már a Szovjetunióban. „*Da*". Hát Leningrádban? (Oda készültünk másnap.) „*Da*". Csak nem ott végzett? „*Da*". Akkor biztosan ismer még valakit a régiekből. „*Da. A lányom oda ment férjhez. Jó lesz találkozni vele*." Unoka van? „*Da*".

Városnézés autóval. Kisérőnk magyarázott, mesélt. Kértem Gyulát, fordítsa az érdekesebbeket. Ott mentünk el a Kreml mellett. Kisérőnk mondta: „*Vot Kreml*." Gyula odamutatott: „*Az a Kreml*."

Feleséget is onnan hozott. Egyszer felhívtam őt, s egy idegen asszony mondta: szólok neki. Nem értettem. Elváltunk, mondta Gyula. Mikor? A tavasszal. S a telefon maradt? Ez társbérlet, tudod. A telefon a közös előszobában. Átköltöztem…

A próza rovat szóba hozta, jó lenne Sánta Ferencet átcsalni a Kortárstól. Mondtuk Gyulának, hívja be őt beszélgetni. Jól van, szóljatok neki. Jött Feri másnap, bement hozzá. Aztán egy fél óra múltán át hozzám. Mondjad, mit akart a főnök? Miért, mit mondott? Semmit. Hogy adjak nektek is írást. Csak én beszéltem…

Helyettesével, Váci Mihállyal az első években szót értettek, már hogy Váci beszélt, Gyula bólogatott. Csak az idő haladtán esett árnyék a barátságukra. Engem bántott, hogy a Kortársban, Népszabadságban gyakrabban jelent meg Váci, mint nálunk. Szóvá tettem, hogy nekünk nem akar verset adni, kérjél már tőle te is. - Amint Miska megérkezett, Gyula megköszörülte a torkát, s ezt mondta: „Misa, falusi gyerek vagy, ismered a mondást: *jó marha hazahordja a szarát*. Adj verset az Új Írásnak is…" – Váci nagyot nevetett, megölelte, hátba vágta, és másnap behozta nekünk a Kelet felől-t.